

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 2016, Αρ. 2

6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

6^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
24-26 Ιουνίου 2016

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ISSN: 2529-1157

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

~~Παπαδόπουλος~~ Ιωάννης

Πολυτρονοπούλου Σταυρούλα

~~Μπασιά~~ Αγγελική

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

Λειτουργική ενσωμάτωση νηπίου με στοιχεία Δ.Ε.Π.Υ. στην προσχολική εκπαίδευση

Χρυσήδα Φράγκου

doi: [10.12681/edusc.1015](https://doi.org/10.12681/edusc.1015)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Φράγκου Χ. (2017). Λειτουργική ενσωμάτωση νηπίου με στοιχεία Δ.Ε.Π.Υ. στην προσχολική εκπαίδευση. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2016(2), 1382–1398. <https://doi.org/10.12681/edusc.1015>

Λειτουργική ενσωμάτωση νηπίου με στοιχεία Δ.Ε.Π.Υ. στην προσχολική εκπαίδευση

Χρυσίδα Φράγκου

Ειδική Παιδαγωγός Τ.Ε.

Προϊσταμένη του 5^{ου} Νηπιαγωγείου Αμαρουσίου

chrisida.fr@gmail.com

Περίληψη

Η εκδήλωση συμπεριφορών με στοιχεία Δ.Ε.Π.Υ. στο νηπιαγωγείο συνδέεται με φτωχή κοινωνική και σχολική λειτουργία. Ο σεβασμός σε διαδικασίες και άτομα, που διαμορφώνουν την ορθή συμπεριφορά μέσα στην τάξη, προϋποθέτουν την ικανότητα ελέγχου και διαχείρισης στοιχείων της προσοχής και των συναισθημάτων. Συνακόλουθα, η μείωση των ανεπιθύμητων συμπεριφορών νηπίου με στοιχεία ΔΕΠΥ μπορεί να επιτευχθεί μέσα από προγράμματα προαγωγής της αυτορρύθμισης και των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Το εξατομικευμένο πρόγραμμα που καταρτίζεται γι' αυτό το σκοπό περιλαμβάνει δραστηριότητες:

1. Αναγνώρισης των ατομικών συναισθημάτων και των συναισθημάτων των άλλων-συμμαθητών, δασκάλων.

Αυτή περιλαμβάνει τη συνειδητοποίηση των λεκτικών και μη λεκτικών σημείων των ανθρώπινων μηνυμάτων.

2. Σύνδεσης καθημερινών καταστάσεων με το συναίσθημα που προκαλούν.

3. Ομαδοποίησης συναφών συναισθημάτων.

4. Αποδοχής της διαφορετικότητας.

5. Εκμάθησης του τρόπου ανάπτυξης φιλιών.

6. Εκτόνωσης της υπερδιέγερσης.

Η ενεργή ανταπόκριση του νηπίου με Δ.Ε.Π.Υ. αυξάνεται με τη σκόπιμη εμπλοκή και άλλων συμμαθητών σε συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Επιπλέον το εξατομικευμένο πρόγραμμα υιοθετεί τεχνικές της οικοσυστημικής προσέγγισης των προβλημάτων συμπεριφοράς. Η πρώτη είναι η τεχνική της αναπλαισίωσης και η δεύτερη της θετικής υποδήλωσης κινήτρων ενώ ταυτόχρονα

γίνεται αποδεκτό ότι οι συμπεριφορές του νηπίου είναι 'τεχνικές επικοινωνίας' για εκείνο.

Λέξεις-κλειδιά: Δ.Ε.Π.Υ., νήπιο, πρόωμη παρέμβαση, πρόγραμμα κοινωνικών δεξιοτήτων-ενσυναίσθησης

Abstract

The event behaviors ADHD items in kindergarten is associated with poor social and school functioning. Respect to processes and people that behave appropriately in the classroom, requires the ability to control and manage attention and emotions. Accordingly, the reduction of unwanted infant behavior with ADHD can be obtained through the self-promotion programs and social skills.

The personalized program drawn up for this purpose includes activities:

1. Identification of individual feelings and emotions of others-classmates and teachers.

This includes awareness of verbal and non-verbal signs of human messages.

2. Association of everyday situations with the feeling that they cause.

3. Grouping related emotions.

4. Acceptance of diversity.

5. Learning how to develop friendships.

6. Relief yperdiergesis.

The active response of the infant with ADHD increases with the deliberate involvement of other students in specific activities. In addition, the personalized program adopts techniques of ecosystem approach to behavior problems. The first one is the technique of reframing and the second is the positive connotations of motives while at the same time it is accepted that the behaviors of the infant is 'communication techniques' for the infant itself.

Keywords: ADHD., infant, early intervention, social skills-empathy program

Εισαγωγή

Η σχολική λειτουργία και αποτελεσματικότητα διαμορφώνονται από το έμπυχο και άμπυχο υλικό που υπάρχει εντός και εκτός της σχολικής τάξης και από τις δράσεις

που αναπτύσσονται. Συνακόλουθα, οι όποιες δυσκολίες προκύπτουν μπορεί να απορρέουν, με αυτοτελή ή συνδυαστικό τρόπο, από τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τα διδακτικά αντικείμενα, το σχολικό περιβάλλον και το εξωσχολικό περιβάλλον.

Στην προσχολική εκπαίδευση προβληματίζουν ορισμένες συμπεριφορές νηπίων που προκαλούνται είτε από υπερβολική ενεργητικότητα (διαταρακτικότητα) είτε από έλλειψη ενεργητικότητας (παθητικότητα).

Μέρος αυτών είναι οι διαταρακτικές συμπεριφορές που αναφέρονται σε εκείνες τις ακατάλληλες εκδηλώσεις συμπεριφοράς των νηπίων που παρεμποδίζουν τη μαθησιακή διαδικασία και τις διαπροσωπικές σχέσεις. Οι συμπεριφορές αυτές περιλαμβάνουν επαναστατικότητα, προκλήσεις και έλλειψη σεβασμού προς τους άλλους.

Οι αιτίες που προκαλούν τις διαταρακτικές συμπεριφορές μπορεί να είναι ένας συνδυασμός από ποικίλους γενετικούς, βιολογικούς, ψυχολογικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Ανάμεσα στις ανωτέρω αιτίες περιλαμβάνεται και η νευροβιολογική διαταραχή της Δ.Ε.Π.Υ.

Ο εκπαιδευτικός οφείλει να κάνει τις αναγκαίες παρεμβάσεις προκειμένου είτε να αποτρέψει είτε να μετριάσει τα προβλήματα συμπεριφοράς. Άλλωστε ο ρόλος του έχει αποδειχθεί καταλυτικός στην πρόοδο ενός παιδιού με Δ.Ε.Π.Υ. (Slavin, 2006).

Οι τομείς στους οποίους οφείλει να εφαρμόσει συγκεκριμένες βελτιωτικές στρατηγικές είναι οι : α) Κανόνες της τάξης, β) Η διαδικασία μετάβασης ανάμεσα στα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, γ) Η πλήρωση του αισθήματος αυτοελέγχου της προσωπικής ζωής και δ) Οι κοινωνικές δεξιότητες.

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει σε μελέτη περίπτωσης νηπίου διαγνωσμένο με Δ.Ε.Π.Υ., το οποίο δέχτηκε εκπαιδευτική παρέμβαση με κατάλληλο πρόγραμμα διδασκαλίας που περιλάμβανε άσκηση των κοινωνικών και σχολικών δεξιοτήτων του.

Ορισμός Δ.Ε.Π.Υ.

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής (Δ.Ε.Π.) και Υπερκινητικότητας(Δ.Ε.Π.Υ.), η οποία διεθνώς είναι γνωστή ως AttentionDeficitHyperactivityDisorder(A.D.H.D.), αποτελεί μία από τις συχνότερα εμφανιζόμενες και διαγνωσμένες διαταραχές σε παιδιά σχολικής ηλικίας (Barkley, 1990; TheBritishPsychologicalSociety, 1996). Η Δ.Ε.Π.Υ. είναι μια αναπτυξιακή διαταραχή που εκδηλώνεται ως επίμονη συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από απροσεξία, υπερβολική κινητική δραστηριότητα και προβλήματα στον έλεγχο της προσοχής και των παρορμήσεων, που δε συνάδουν με το αναπτυξιακό επίπεδο του ατόμου, επηρεάζουν δε αρνητικά τη λειτουργικότητά του στις διαπροσωπικές σχέσεις, στο οικογενειακό, σχολικό περιβάλλον και εργασιακό περιβάλλον (AmericanPhychiatricAssociation, 2000). Συνοπτικά, κατά τον Barkley (1990) τα παιδιά με Δ.Ε.Π.Υ. παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα εστίασης προσοχής, ελέγχου παρορμητικότητας και υπερκινητικότητας.

Ο ρόλος της Προσοχής και των Συναισθημάτων

Η ορθή συμπεριφορά μέσα στην τάξη όπως λόγου χάρη ο σεβασμός κατά τη σειρά ομιλίας και προς τους συμμαθητές, προϋποθέτουν την ικανότητα ελέγχου και διαχείρισης στοιχείων της προσοχής και των συναισθημάτων και συνακόλουθα απαιτούν την κατοχή ορισμένων συναισθηματικών δεξιοτήτων (Sastre&Moreno, 2002; Segura&Arcas, 2005) προκειμένου να προσαρμοστεί η συμπεριφορά στις απαιτήσεις της ομάδας. Παιδιά με σημαντικά συμπεριφοριστικά προβλήματα παρουσίαζαν ελλείμματα στη συναισθηματική κατανόηση και ήταν λιγότερο ικανά να ταυτοποιήσουν συναισθηματικά στοιχεία (ενδείξεις)(Cooketal., 1994). Οι Schultzet al.(2004) βρήκαν ότι τα ελλείμματα επεξεργασίας του συναισθήματος, όπως η ακρίβεια απόδοσης του συναισθήματος, η προκατειλημμένη απόδοση του θυμού και η αυτό-αναφορά της ενσυναίσθησης, Μερικές έρευνες έχουν προσδιορίσει μείωση των διαταρακτικών συμπεριφορών μετά από προγράμματα ενίσχυσης των κοινωνικών δεξιοτήτων (Nelson,1996). Άλλες έχουν ανακαλύψει μείωση στα προβλήματα ενσυναίσθησης(empathy) και επιθετικότητας μετά από προγράμματα προαγωγής της αυτορρύθμισης και των κοινωνικών δεξιοτήτων στους μαθητές (Theodore, 2001). Κάποιες έρευνες έχουν επικεντρώσει στη σχέση μεταξύ συναισθηματικής νοημοσύνης και συμπεριφοράς στην τάξη και οι ερευνητές έχουν

τελευταία αξιολογήσει το σημαντικό ρόλο της συναισθηματικότητας στις διαταρακτικές συμπεριφορές (Cook, Greenberg, & Kusche, 1994; Schultz, Izard, & Bear, 2004). σχετίζονται με τα επίπεδα επιθετικότητας που αναφέρονται από τους εκπαιδευτικούς.

Πρόγραμμα Παρέμβασης για την υποστήριξη νηπίου με Δ.Ε.Π.Υ.

Τα τυπικά παιδιά μαθαίνουν μεγαλώνοντας να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους ενώ στα παιδιά με Δ.Ε.Π.Υ. είναι πιο αργή η ανάπτυξη δεξιοτήτων ελέγχου των συναισθημάτων.

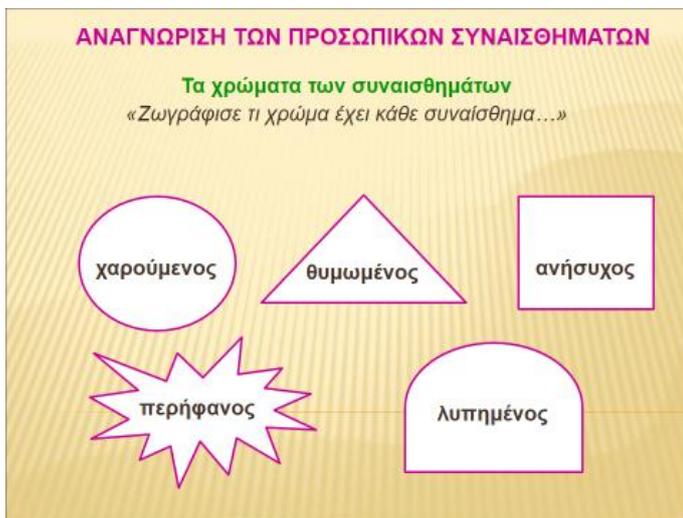
Έτσι, το νήπιο με Δ.Ε.Π.Υ. έχει δυσκολία να διαχειριστεί τα συναισθήματά του, με συνέπεια να εκδηλώνει ποικίλες ανεπιθύμητες συμπεριφορές. Πρέπει να διδαχθεί σταδιακά να ξεχωρίζει την κακή συμπεριφορά, να την αναγνωρίζει να κατανοεί τις συνέπειές της και να επιλέγει μια ορθή συμπεριφορά.

Στη συνέχεια αναπτύσσεται το Πρόγραμμα Παρέμβασης που περιλαμβάνει Δραστηριότητες ενίσχυσης των συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων.

A. Ενίσχυση συναισθηματικών δεξιοτήτων: αναγνώριση προσωπικών συναισθημάτων

Παρουσιάζουμε την καρτέλα Νο 1 και ζητάμε από το νήπιο να βάλει χρώμα στο συναίσθημα που εμείς του διαβάζουμε. Τα χρώματα που θα χρησιμοποιήσει λειτουργούν ως κώδικας ερμηνείας των ιχνογραφημάτων του.

Καρτέλα Νο 1

B. Ενίσχυση συναισθηματικών δεξιοτήτων: αναγνώριση των συναισθημάτων των άλλων

Παρουσιάζουμε την καρτέλα Νο 2 με δυο-τρία σπιτάκια που τα έχουμε ήδη εμείς ονομάσει(Το σπίτι της 'Χαράς', του 'Θυμού', της 'Λύπης' κτλ). Τα σπιτία μπορεί να έχουν και τρισδιάστατη μορφή. Στην συνέχεια ζητάμε από το νήπιο να κόψει τα σκίτσα και να τα τοποθετήσει στο σπιτάκι που αντιστοιχούν. Στη συνέχεια του ζητάμε να αιτιολογήσει τις ενέργειές του. Παρεμβαίνουμε ενισχυτικά σε περίπτωση ορθών επιλογών ή διορθωτικά/συμβουλευτικά σε περίπτωση ανεπιτυχών επιλογών.

Καρτέλα Νο2

Γ. Ενίσχυση συναισθηματικών δεξιοτήτων: κατανόηση των συναισθημάτων

Παρουσιάζουμε την καρτέλα Νο 3. Αρχικά ερμηνεύουμε συνεργατικά το 'κενό' πρόσωπο και τις ποικίλες μορφές των εικονιζόμενων 'ματιών', 'στομάτων' και 'μυτών'. Στη συνέχεια ζητάμε στο νήπιο να φτιάξει την εικόνα του αδελφού του όταν π.χ. του έχει αρπάξει το αγαπημένο του παιχνίδι. Εκείνο θα πρέπει να κόψει τα κατάλληλα χαρακτηριστικά (μάτια, στόμα, μύτη), να τα κολλήσει πάνω στο κενό πρόσωπο και να αιτιολογήσει τις επιλογές του. Παρεμβαίνουμε ενισχυτικά σε περίπτωση ορθών επιλογών ή διορθωτικά/συμβουλευτικά σε περίπτωση ανεπιτυχών επιλογών.

Καρτέλα Νο3

Δ. Ενίσχυση συναισθηματικών δεξιοτήτων: παροχή συναισθηματικής υποστήριξης

Παρουσιάζουμε την καρτέλα Νο 4 με την εικόνα ενός θλιμμένου κοριτσιού που έχασε την κούκλα της και ενός προβληματισμένου αγοριού που επιθυμεί να παίξει καλό ποδόσφαιρο. Ζητάμε από το νήπιό μας να μας δείξει ποια εικόνα από αυτές που ακολουθούν δείχνει την υποστήριξη προς το κορίτσι και το αγόρι αντίστοιχα. Παρεμβαίνουμε ενισχυτικά σε περίπτωση ορθών επιλογών ή διορθωτικά/συμβουλευτικά σε περίπτωση ανεπιτυχών επιλογών.

Καρτέλα Νο4

Συνεχίζοντας με την συναισθηματική υποστήριξη του παρουσιάζουμε την καρτέλα Νο 5. Εσκεμμένα έχουμε χρησιμοποιήσει τη δική του φωτογραφία και το ρωτάμε να μας απαντήσει τι θα έλεγε στους φίλους του για να ενισχύσει την προσπάθειά τους σ' αυτό που κάνουν: στη φίλη του που προσπαθεί να ζωγραφίσει, στο φίλο του που μαθαίνει ποδήλατο κ.λ.π. Στόχος μας είναι η ενεργοποίηση- υποστήριξη των υγιών συναισθημάτων που συνάδουν με αποδεκτές συμπεριφορές.

Καρτέλα Νο5

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ (2)

«Τι θα έλεγες στους φίλους σου για να υποστηρίξεις την προσπάθειά τους;»

E. Ενίσχυση συναισθηματικών δεξιοτήτων: ενεργοποίηση μέσα στην ομάδα

Οι προαναφερόμενες δραστηριότητες συναισθηματικής κατανόησης ήταν εξατομικευμένες. Το επόμενο βήμα μας (Καρτέλα Νο 6) είναι να εμπλέξουμε το νήπιό μας και σε δραστηριότητες ομαδικού χαρακτήρα. Το παιχνίδι λέγεται: «Γίνε ο καθρέφτης μου» και μπορούν να συμμετέχουν νήπια ζυγού αριθμού ώστε να κάνουν ομάδες.

Καρτέλα Νο6

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Δραστηριότητα ομαδική: το νήπιό μας + 3 άλλα
«Γίνε ο καθρέφτης μου»

- ✓ Χωρίζουμε τα παιδιά σε ζευγάρια
- ✓ Καθοδηγούμε να καθίσουν ανά ζευγάρι, απέναντι το ένα στο άλλο, με τα γόνατά τους σχεδόν να ακουμπάνε

➤ **Οδηγία (στον έναν από κάθε ζευγάρι):**

«Κάνε διάφορες γκριμάτσες στο πρόσωπό σου που να εκφράζουν διάφορα συναισθήματα»

- ✓ Το άλλο παιδί λειτουργεί ως καθρέφτης αυτών των εκφράσεων αντιγράφοντας ακριβώς τις κινήσεις του άλλου, στο πρόσωπο, στα μάτια, στο στόμα κ.λ.π. –
- ? Προφορική περιγραφή αυτών των εκφράσεων

Ανταλλαγή ρόλων ώστε

ο κάθε μαθητής να μπορέσει να γίνει ο καθρέφτης του άλλου

Μπορούμε να ζητήσουμε από τα νήπια να περιγράψουν και προφορικά τι εκφράζουν με τις γκριμάτσες τους.

Στ. Ενίσχυση συναισθηματικών δεξιοτήτων: έκφραση την κατάλληλη στιγμή

Όλα τα συναισθήματα (θετικά και μη) έχουν λόγο έκφρασης αλλά το παιδί πρέπει να μάθει πότε είναι η κατάλληλη στιγμή έκφρασης των συναισθημάτων. Αφού παρουσιάσουμε την Καρτέλα Νο 7, ρωτάμε το νήπιό μας σε ποια εικόνα από αυτές είναι η κατάλληλη στιγμή για να γελάσει με αυτό που βλέπει : είναι η στιγμή που τα παιδιά κάνουν αστεία και διασκεδάζουν ή η στιγμή που οι άνθρωποι ‘έχουν τρελαθεί’ από την πολλή δουλειά;

Καρτέλα Νο7

Η ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΣΤΙΓΜΗ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

➤ Πότε είναι η **ΣΩΣΤΗ** στιγμή να γελάσεις με αυτό που βλέπεις...

➤ Πότε είναι η **ΛΑΘΟΣ** στιγμή να πεις «Είσαι χαζός»

Ζ. Ενίσχυση Κοινωνικών δεξιοτήτων

Η άσκηση, αρχικά, των κοινωνικών δεξιοτήτων επιτυγχάνεται με το να μαθαίνουν τα παιδιά τεχνικές, ώστε να συμπεριφέρονται καλύτερα στους συνομηλίκους τους και άρα να βελτιώνεται συνεχώς η μεταξύ τους σχέση. Πιο συγκεκριμένα, έχει παρατηρηθεί ότι τα παιδιά με Δ.Ε.Π.Υ. βοηθούνται πιο πολύ όταν συμμετέχουν σε ομάδες, καθώς παραδειγματίζονται από τους συνομηλίκους τους «μέσω της μίμησης, της εξάσκησης, της ανατροφοδότησης και της συντελεστικής ενίσχυσης» (Wenar&Kerig, 2000, σελ. 275). Το νήπιό μας λοιπόν δυσκολεύεται να κάνει φίλους και εμείς πρέπει να προμηθεύσουμε τα κατάλληλα εργαλεία για να το βοηθήσουμε γι' αυτό. Σε σχετική ερώτηση μας (Καρτέλα Νο 8) αποκαλύπτει ότι του αρέσει να παίζει με τρενάκια, στρατιωτάκια, λέγκο. Το προκαλούμε να απαντήσει με ποιο παιδί της τάξης θέλει να γίνει φίλος για να παίξει τα αγαπημένα του παιχνίδια. Αφού μας αποκαλύπτει το όνομα του παιδιού που θέλει να γίνει φίλος, μέσω καίριων ερωτήσεων

τον οδηγούμε να συνειδητοποιήσει πώς πρέπει να διαμορφώσει την συμπεριφορά του για να τον έχει συμπαίκτη.

Καρτέλα Νο8

ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΦΙΛΟΥΣ...(1)	
<i>Μου αρέσει το ...</i>	<i>Θα 'θελα να παίζω με τον/την ...</i>
	
	
	

Μια ομαδική δραστηριότητα για την ενίσχυση των κοινωνικών του δεξιοτήτων του νηπίου με Δ.Ε.Π.Υ. είναι και η δημιουργία ενός παζλ(Καρτέλα Νο 9).Τα κομμάτια του παζλ είναι αναποδογυρισμένα εσκεμμένα προκειμένου τα παιδιά να αναγκαστούν να συνεργαστούν. Όταν φτιάξουν το παζλ ζητάμε από όλα τα παιδιά της ομάδας (και από το νήπιό μας με Δ.Ε.Π.Υ.) να πουν ένα κομπλιμέντο για κάθε παιδί που συνεργάστηκε.

Καρτέλα Νο9

ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΦΙΛΟΥΣ...(2)- ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Δραστηριότητα ομαδική: το νήπιό μας + 2 άλλα

- ✓ Συζητάμε για τις δεξιότητες της επικοινωνίας: ακούμε, μοιραζόμαστε χωρίς προσβολές, δουλεύουμε όλοι μαζί κ.λ.π.
- ✓ Δίνουμε στην ομάδα ένα παζλ 7 κομματιών προσχολικής ηλικίας, γυρισμένο ανάποδα πάνω στο τραπέζι (να μη φαίνεται η εικόνα)

➤ **Οδηγία:** «Φτιάξτε το παζλ χωρίς να γυρίσετε την εικόνα»
Όταν φτιαχτεί...

➤ **Οδηγία:** «Πες τώρα Κ. γιατί σου άρεσε * που συνεργάστηκες με το Γ./Ν.»- ρωτούνται και τα 3 νήπια

* κοπλιμέντο

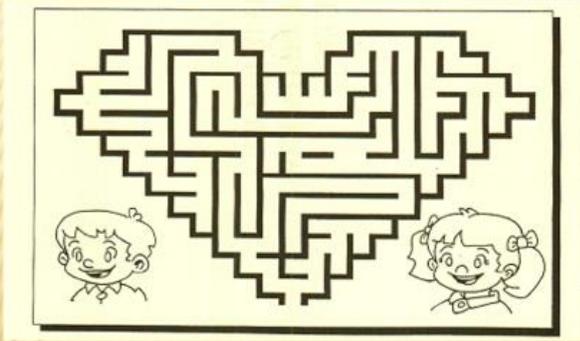
Η. Τεχνικές Εκτόνωσης

Οι τεχνικές εκτόνωσης είναι σκόπιμες και χρήσιμες αλλά θα πρέπει να έχουν και μαθησιακό-εκπαιδευτικό στόχο προκειμένου να υποστηρίξουν την συγκέντρωση της προσοχής. Για αυτόν το στόχο προτείνεται ο λαβύρινθος (Καρτέλα Νο 10).

Καρτέλα Νο10

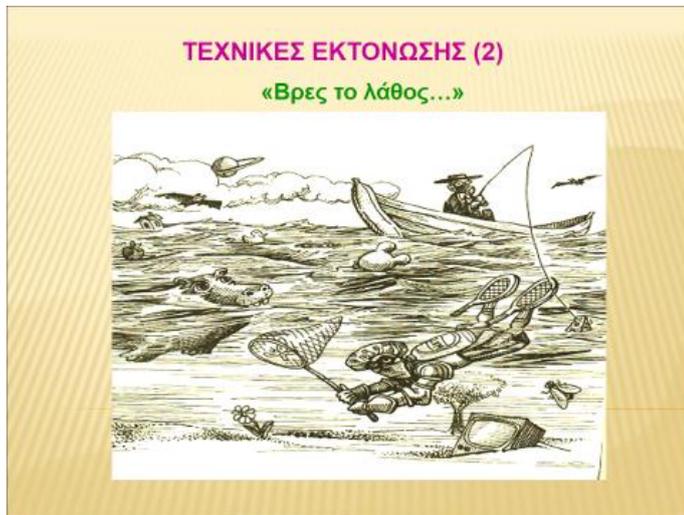
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΤΟΝΩΣΗΣ (1)

«Βρες το δρόμο...»

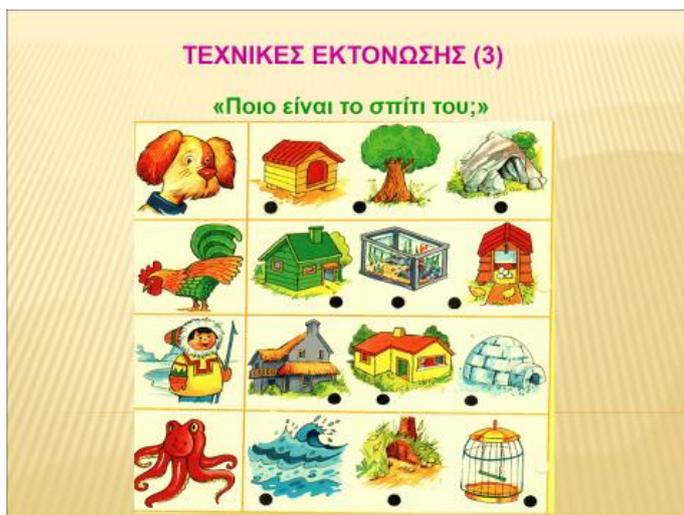
Με την επόμενη δραστηριότητα (Καρτέλα Νο11) πετυχαίνουμε την εξάσκηση της διατήρησης της προσοχής.

Καρτέλα Νο11

Άλλη τεχνική εκτόνωσης συνδυαστική με μαθησιακούς στόχους παρουσιάζεται στην Καρτέλα Νο 12. Εδώ εξασκείται η κριτική ικανότητα του νηπίου, η οπτική του αντίληψη και η συγκέντρωση της προσοχής.

Καρτέλα Νο12

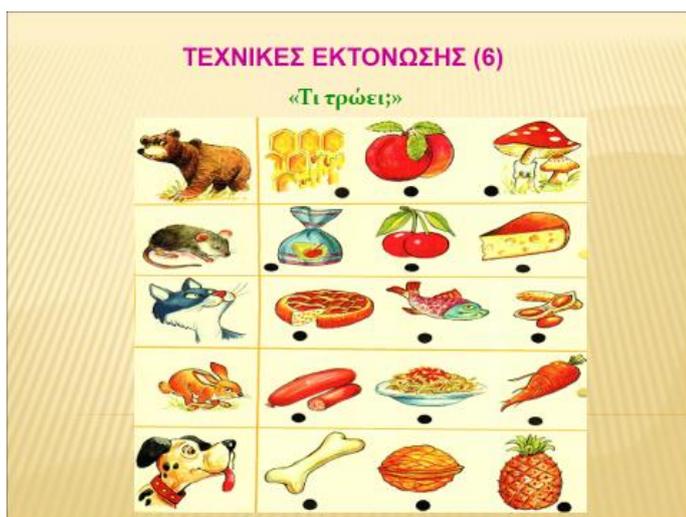
Παραπλήσιες τεχνικές είναι και οι δραστηριότητες που ακολουθούν (Καρτέλα Νο 13,14,15).

Καρτέλα Νο13

Καρτέλα Νο14

Θ. Εναλλακτική Διαχείριση: Οικοσυστημική Προσέγγιση

Η οικοσυστημική προσέγγιση προσφέρει μία γόνιμη οδό στους εκπαιδευτικούς που αντιμετωπίζουν προβλήματα συμπεριφοράς στην τάξη. Η οικοσυστημική προσέγγιση δεν επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στη διάγνωση του προβλήματος, αλλά στην αλλαγή της προβληματικής κατάστασης. Η εκπαιδευτικός συνεκτιμά το κάθε πρόσωπο στην τάξη και το σχολείο, ως μέρος του προβλήματος και παράγοντα επίλυσής του. Οι Molnar & Linqvist (1993) οι οποίοι ασχολήθηκαν εκτενώς στο βιβλίο τους με την οικοσυστημική προσέγγιση των προβλημάτων συμπεριφοράς, εισηγήθηκαν ορισμένες τεχνικές για την αλλαγή των ανεπιθύμητων συμπεριφορών τις οποίες και τις εφάρμοσαν επιτυχώς. Το κοινό χαρακτηριστικό αυτών των τεχνικών είναι ότι βασίζονται στην αλλαγή των ερμηνειών και τη συμπεριφοράς του εκπαιδευτικού ως μέσο αντιμετώπισης των προβλημάτων συμπεριφοράς στην τάξη. Η πρώτη τεχνική που εισηγούνται είναι η τεχνική της αναπλαισίωσης (η διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου αντίληψης και ερμηνείας των προβλημάτων συμπεριφοράς από τη δασκάλα και η αλλαγή στη συμπεριφορά της προς το μαθητή), η δεύτερη είναι η τεχνική της θετικής υποδήλωσης των κινήτρων (η αναγνώριση και αποδοχή θετικών κινήτρων στην προβληματική συμπεριφορά), η τρίτη είναι η τεχνική της υποδήλωσης των λειτουργιών του οικοσυστήματος (ο εκπαιδευτικός αναδεικνύει την προσφορά του μαθητή – που εκφράζει πρόβλημα – στους υπολοίπους και στον ίδιο, αναδεικνύει, λοιπόν, την αλτρουιστική συμπεριφορά του), η τέταρτη είναι η ενθάρρυνση της προβληματικής συμπεριφοράς (ο εκπαιδευτικός δεν «παλεύει» με το μαθητή να τον αλλάξει αλλά συμφωνεί/διαπραγματεύεται μαζί του για το τι πρέπει να γίνει).

Εκτιμάει το πρόσωπο αλλά διαφωνεί με τον τρόπο που εκδηλώνεται η συμπεριφορά. Έτσι η παρέμβαση συμβαίνει στον τρόπο έκφρασης της συμπεριφοράς και όχι στο άτομο) και η τελευταία η τεχνική της κερκόπορτας (ο σχολιασμός θετικών πλευρών στην συμπεριφορά ενός μαθητή με πρόβλημα συμπεριφοράς).

Καταληκτικά θα πρέπει να θυμόμαστε ότι το νήπιο και το κάθε παιδί που έχει διάσπαση, παρορμητικότητα, εναντίωση, μπορεί να εκφράζει το προσωπικό του στίλ για την εξερεύνηση του περιβάλλοντος και την εκτέλεση των καθηκόντων του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and Statistical Manuals of Mental Disorders (4th ed. text revision)*. Washington, DC: APA.

Barkley, R. A. (1990). *Attention-deficit hyperactivity disorder: A handbook for diagnosis and treatment*. New York: The Guilford Press.

Molnar, R., & Lindquist, (1993), Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο: Οικοσυστημική προσέγγιση, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Wenar, C. & Kerig, K. P. (2000). *Εξελικτική Ψυχοπαθολογία- Από τη Βρεφική Ηλικία στην Εφηβεία* (Δ. Μαρκούλης & Γεωργάκα, Μτφρ.-επιμ.). Αθήνα: Gutenberg.

Slavin, E. R. (2006). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία- Θεωρία και πράξη* (Κόκκινος, Κ.επιμ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Brunger, A. Bruce; Reimers, Cathy (2008). *The Buzz & Pixie Activity Coloring Book*. Florida: Specialty Press Inc.

Quinn, O. Patricia; Stern, M. Judith (2009). *Putting on the Brakes (2nd Ed)*. Washington: Magination Press.